

क्वाड् समूहीकरणं स्वातन्त्रस्य, मुक्तेः, समावेशीय समृद्धेः भारत-प्रशांतस्य कृते प्रतिबद्धमस्ति- प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी

गतरात्रौ डेलावेर्-नगरे बाइडेन् महोदयस्य निवासस्थाने अमेरिकीराष्ट्रपतिना सह द्विपक्षीयवार्ता अकरोत्। उपवेशनावधौ द्वौ नेतारौ भारत-अमेरिका-व्यापकवैश्विकरणनीतिकसंधिं अधिकं सुदृढं कर्तुं नूतनानां मार्गानाम् अभिज्ञानं अकुरुताम्। सामाजिक अंतर्जाल पटल माध्यमेन प्रधानमन्त्री मोदी अवादीत् यत्, वार्ता अत्यन्तं लाभप्रदा आसीत्। राष्ट्रपतिः बाइडेन् सामाजिकमाध्यमेषु एकस्मिन् संदेशे अवादीत् यत्, भारतेन सह अमेरिकायाः संधिः अद्यत्वे अधिकं सशक्तं, निकटतरं, अधिकं गतिशीलं च वरीवर्ति। विदेशसचिवः विक्रममिस्री मोदीमहोदयस्य बाइडेन्महोदयेन सह चर्चायाः विषये अन्यविवरणानि अपि ज्ञापितवान् यत्र सप्तनवतिः अधिकं द्विशतचौरितानां भारतीयप्राचीनवस्तुनाम् प्रत्यागमनस्य निर्णयः अपि अस्ति। प्रधानमन्त्री मोदी सामाजिक पटलस्य संदेशे, एतासां कलाकृतीनां भारतं प्रति प्रत्यागमनं सुनिश्चितुं अमेरिकीयप्रशासनाय राष्ट्रपति जोबाइडेन् महोदयाय च धन्यवादम् अयच्छत्। द्विपक्षीयसमागमस्य पार्श्वे केचन प्राचीनवस्तुनि प्रतीकात्मकरूपेण हस्तान्तरणरूपेण द्वयोः नेत्रोः कृते प्रदर्शितानि आसन्। मोदीमहोदयेन जापान-ऑस्ट्रेलिया-देशयोः सह अपि वार्ता अकारि। जापानस्य प्रधानमन्त्रिणा फुमियो किशिदा इत्यनेन सह मोदीमहोदयः भारत-जापानसम्बन्धस्य समीक्षां विहितवान्। द्विपक्षीयसम्बन्धविस्तारस्य उपायानां विषये च चर्चा अकरोत्। श्री मोदी, आस्ट्रेलिया-प्रधानमन्त्री एन्थनी अल्बानीस् च स्वसमागमस्य समये परस्परं लाभाय तथा च भारत-प्रशांतक्षेत्रस्य शान्ति-स्थिरता-समृद्धयर्थं व्यापक रणनीतिक-संधिं अधिकं गभीरं कर्तुं स्वप्रतिबद्धतां पुनः पुष्टिं कृतवन्तौ।

हिन्द- प्रशांत-आर्थिक- रूपरेखा-आईपीईएफ-इत्यत्र सन्धिपत्राणि हस्ताक्षरितानि

भारतेन अमेरिकादेशस्य डेलावेर्-नगरे स्वच्छ अर्थव्यवस्था, निष्पक्ष-अर्थव्यवस्थामालक्ष्य हिन्द- प्रशांत-आर्थिक-रूपरेखा-आईपीईएफ-इत्यत्र सन्धिपत्राणि हस्ताक्षरितानि। एतेषां सन्धिपत्राणां आदानप्रदानं भारत-प्रशांत-आर्थिक रूपरेखायान्तर्गतं प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः सान्निध्ये सञ्जातम्। स्वच्छ अर्थव्यवस्थासम्बद्ध पत्राणां उद्देश्यं तकनीकीसहकार्यं, कार्यबलविकासः, क्षमतानिर्माणं, अनुसन्धानं च इत्यत्र सहकार्यं प्रवर्तयितुं वर्तते। सन्धिपत्रेषु सूक्ष्म- लघु-मध्यम-उद्यमानां संवर्धने विशेषं बलं दत्तम् अस्ति।

हिमसंस्कृतवार्ताः 23 सितम्बर। प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना पुष्टि कृता यत् क्वाड् समूहः दीर्घकालिक सहभागी भवितुं सज्जः अस्ति, यः परस्परवृद्धयै स्थिरतायै च भारत-प्रशांतराष्ट्राभ्यां सहकार्यं कर्तुं सज्जः अस्ति। प्रधानमन्त्रिणः मोदिनः अमेरिकादेशस्य त्रिदिवसीययात्रायाः प्रमुखाणां विषयाणां उल्लेखम् कुर्वता विदेशसचिवः विक्रममिस्री वार्ताहरान् ज्ञापितवान्। श्रीमोदी क्वाड्-नेतृणां-शिखरसम्मेलने भागं गृहीत्वा गतरात्रौ डेलावेर्-नगरे क्वाड्-सदस्य-देशानां नेतृभिः सह द्विपक्षीय उपवेशनं च कृतवान्। अवधेयमस्ति यत् क्वाड् इत्यस्मिन् चत्वारः देशाः भारतं, आस्ट्रेलिया, जापानं, अमेरिका च सम्मिलिताः सन्ति। विदेशसचिवेन एतदपि उक्तं यत् भारतं पञ्चविंशत्यधिकं द्वि सहस्रतमे वर्षे क्वाड्-शिखरसम्मेलनस्य आतिथ्यं विधास्यति। श्रीमिस्री अवादीत् यत् क्वाड्-नेतृणां-शिखरसम्मेलनं द्विपक्षीय उपवेशनैः च प्रधानमन्त्रिणे मोदिने वैश्विकवृद्धेः, शान्तेः, सुरक्षायाः च कृते भारतस्य दृष्टिः अभिव्यक्तुं मञ्जः प्रदत्तः। श्रीमिस्री अवादीत् यत्, प्रधानमन्त्री मोदी अमेरिकीराष्ट्रपतिं जो बाइडेन्स्य कृते आभारं प्रकटितवान् यत् सः क्वाड् लीडर्स शिखरसम्मेलनस्य आतिथ्यं कृतवान् तथा च समूहीकरणे सुदृढीकरणे च तस्य नेतृत्वं कृतवान्, वैश्विकसहकार्यं पोषणार्थं गठबन्धनस्य महत्त्वं प्रकाशितवान्। पूर्वं शिखरसम्मेलने प्रवदन् प्रधानमन्त्रिणा मोदिना प्रतिपादितं यत् क्वाड् समूहीकरणं स्वातन्त्रस्य, मुक्तेः, समावेशीयसमृद्धेश्च भारत-प्रशांतस्य कृते प्रतिबद्धम् अस्ति। प्रधानमन्त्रिणा उक्तं यत् क्वाड्-देशैः मिलित्वा अनेकेषु क्षेत्रेषु अनेकाः उपक्रमाः विहिताः। क्वाड् शिखरसम्मेलनं विहाय प्रधानमन्त्री मोदी

प्रवेशपरीक्षासु नामाङ्कितेभ्यः छात्रेभ्यः एककोटिरूप्यकाधिकं धनं प्रतिदानं कर्तुं सर्वकारेण सौविध्य प्रदत्तम्

हिमसंस्कृतवार्ताः। देशस्य विभिन्नासु प्रशिक्षणसंस्थासु संघलोकसेवायोगस्य सिविलसेवा, भारतीयप्रौद्योगिकीसंस्थायाः अन्यप्रवेशपरीक्षासु नामाङ्कनं कृतवतेभ्यः छात्रेभ्यः एककोटिरूप्यकाधिकं धनं प्रतिदानं कर्तुं सर्वकारेण सौविध्य प्रदत्तम्। उपभोक्तृकार्याणि विभागेन गतदिने उक्तं यत् ६५६ तः अधिकाः छात्राः राष्ट्रिय उपभोक्तृसहायतारेखा-१९१५ इत्यत्र स्वसमस्याः पञ्जीकृत्य प्रशिक्षणकेन्द्रेभ्यः निजीसंस्थाभ्यः च स्वधनं प्रत्यागन्तुं आग्रहं कृतवन्तः। उपभोक्तृकार्याणां विभागस्य सचिवा निधि खरे इत्यनया उक्तं यत् उपभोक्तृणां अधिकारानां रक्षणाय सर्वकारः समर्पितः अस्ति, विशेषतः ये छात्राः स्वप्नानां पूर्तये स्वस्य बहुमूल्यं समयं साधनं च निवेशितवन्तः। सा अवदत् यत् एतत् पदं प्रशिक्षणसंस्थाः उपभोक्तृ-अधिकारस्य सम्मानं कुर्वन्ति, न्यायपूर्णं कार्यं च सुनिश्चितं कर्तुं सर्वकारस्य प्रतिबद्धतायाः पुनः पुष्टिः अस्ति।

भारत-ऑस्ट्रेलिया-संयुक्तमन्त्रि-आयोगस्य संगोष्ठ्यां भागं ग्रहीतुम् प्रस्थितः उद्योगमन्त्री

केन्द्रीयव्यापार-उद्योगमन्त्री पीयूषगोयलः १९ तमायां भारत-ऑस्ट्रेलिया-संयुक्तमन्त्रि-आयोगस्य संगोष्ठ्यां भागं ग्रहीतुम् गतदिने आस्ट्रेलियादेशं प्रति प्रस्थितः। गोयल् महोदयः बुधवासरे आस्ट्रेलियादेशस्य व्यापारपर्यटनमन्त्री डॉन् फारेल्

इत्यनेन सह मिलनस्य सहअध्यक्षतां करिष्यति। समागमे द्वयोः देशयोः द्विपक्षीय आर्थिकसम्बन्धवर्धनस्य उपायानां विषये चर्चा भविष्यति। वाणिज्य-उद्योगमन्त्रालयेन उक्तं यत् एषा यात्रा भारत-ऑस्ट्रेलिया-देशयोः वर्धमानव्यापार-निवेश-सम्बन्धयोः अधिकं सुदृढीकरणं करिष्यति। द्विपक्षीय आर्थिकसहकार्यस्य, व्यापारसन्धेश्च अन्तिमरूपेण निर्धारणानन्तरं द्वयोः देशयोः सम्बन्धाः सुदृढाः अभवन्। अस्यां त्रिदिवसीययात्रायां श्री गोयलः मंगलवासरे इण्डिया-प्रशान्त-आर्थिक-स्वरूप-सभायां ऑनलाइन-रूपेण भागं गृहीयात्।

गीतोपदेशः

धृष्टकेतुश्चेकितानः
काशिराजश्च वीर्यवान् ।
पुरुजित्कुन्तिभोजश्च
शैब्यश्च नरपुङ्गवः ॥ ५ ॥
शब्दार्थ- धृष्टकेतुः - धृष्टकेतुः;
चेकितानः - चेकितानः; काशिराजः -
काशिराजः; च - भी; वीर्यवान् -
अत्यन्त शक्तिशाली; पुरुजित् -
पुरुजित्; कुन्तिभोजः - कुन्तिभोजः; च
- तथा; शैब्यः - शैब्यः; च - तथा;
नरपुङ्गवः - मानव समाज के वीर ।

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते
सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

अनुरा-दिस्नानायके श्रीलङ्कादेशे राष्ट्रपतिनिर्वाचने विजयं प्राप्तवान्

हिमसंस्कृतवार्ताः। श्रीलङ्का-राष्ट्रपतिनिर्वाचने अनुरा-दिस्नानायके विजयाय प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी अभिनन्दनं कृतवान्। श्री मोदी स्वसन्देशे उक्तवान् यत् भारतस्य नेबरहुड् फर्स्ट् नीतेः सागरदृष्टौ च श्रीलङ्कायाः विशेषं स्थानं वर्तते। प्रधानमन्त्रिणा उक्तं यत् सः जनस्य सम्पूर्णस्य च क्षेत्रस्य हिताय बह्वायामीसहकार्यं अधिकं सुदृढं कर्तुं दिस्नानायके महोदयेन सह निकटतया कार्यं कर्तुं उत्सुकः अस्ति। श्रीलङ्कादेशे राष्ट्रपतिनिर्वाचनानां मतगणना द्वितीयचरणे संप्रान्ता। यतः प्रथमचरणस्य अपेक्षितं पञ्चाशत प्रतिशतमतानि केनापि प्रत्याशिनेन न प्राप्तानि। निर्वाचनायोगेन उक्तं यत् शीर्षद्वयं अभ्यर्थितं विहाय अन्ये प्रत्याशिनः किञ्चिदपि मतानि न प्राप्तवन्तः।

IIT MANDI: स्वदेशीयप्रौद्योगिक्या सह उच्चतापमात्रे अपि विद्युत्साधनं कुशलतया कार्यं करिष्यति, ई-वाहनानां कार्यक्षमता औद्योगिकस्वचालनं च वर्धयिष्यति

वैशिष्ट्यम्:

1. विद्युत्वाहनानाम्, उच्चवोल्टेजसंचरणस्य, औद्योगिकस्वचालनस्य च दक्षता वर्धते।
2. अल्ट्रावाइड बैण्डगैप अर्धचालक सामग्री स्वदेशीयप्रौद्योगिक्या सह न्यूनदरेण च निर्मितं भविष्यति।
3. IIT Guwahati इत्यस्य नेतृत्वे शोधकर्तृणां दलेन विकसितम्।

हिमसंस्कृतवार्ता:- लखीकाशी मंडी इत्यस्य, आस्ट्रिया प्रौद्योगिकी मण्डी। उच्चशक्तियुक्तानि विद्युतीय एवं विद्युतोपकरणानि अधुना २०० डिग्री सेल्सियसपर्यन्तं तापमाने कुशलतया कार्यं करिष्यन्ति। एतेन विद्युत्वाहनानां, उच्चवोल्टेजसञ्चारस्य, औद्योगिकस्वचालनस्य च कार्यक्षमता वर्धते। विशेषार्धचालकविकासाय सामग्रीषु विदेशीयनिर्भरता न्यूना भविष्यति। अधुना स्वदेशीयप्रौद्योगिक्याः माध्यमेन देशे न्यूनदरेण अल्ट्रावाइडबैण्डगैप सेमीकंडक्टिंग सामग्री निर्मितः भारतीय- प्रौद्योगिकी- संस्थान (आईआईटी) गुवाहाटी इत्यस्य इलेक्ट्रॉनिक्स एवं विद्युताभियांत्रिकी विभागस्य सहायकाचार्यः डॉ. अंकुशबागस्य नेतृत्वे आईआईटी मंडी इत्यस्य, आस्ट्रिया प्रौद्योगिकी विश्वविद्यालयः वियना इत्यस्य च संवेदकं तथा एकट्यूएटर प्रणाली संस्थानस्य शोधकर्तृणां नेतृत्वे विशेषार्धचालकानां कृते सामग्री विकसिता अस्ति। नीलमणिस्तरस्य उपरि गैलियम-आक्साइड इत्यस्य कृशपटलानि निर्मातुं आह्वानम् आसीत्। गैलियम-आक्साइड एका धातुः अस्ति। इलेक्ट्रॉनिक्स-उद्योगाय सिलिकॉन-इत्यस्य उपयोगी विकल्पः अस्ति। अनेकानाम् अर्धचालकानाम् अयं महत्त्वपूर्णः घटकः अस्ति। नीलमणि भौतिकं, रासायनिकं, प्रकाशीयगुणानां अद्वितीयसंयोजनयुक्तं पदार्थं भवति यत् उच्चतापमानेन, तापीय-आघातेन, जलेन, सिकत्या च क्षरणस्य, खरचनस्य च प्रतिरोधकं करोति।

कार्यं इच्छतां युनां कृते विवाहस्य परामर्शः निन्दनीयः हास्यास्पदः - जयरामठाकुरः

हिमसंस्कृतवार्ता:। विपक्षनेता जयरामठाकुरः अवदत् यत् मुख्यमन्त्रिणा सह समागमे यदा अनुद्योगियुनः महिलाभ्यः अति-आयुवर्गस्य आधारेण यथाशीघ्रं जीविकायाः विज्ञापनं कर्तुं इति आग्रहं कृतवत्यः तदा सः युवभ्यः विवाहं कर्तुं परामर्शं दत्तवान् इति कथ्यते। तथा च उक्तवान् यत् जीविकायाः विज्ञापनं स्वक्रमेण शनैः शनैः आगमिष्यति भवतः सुविधानुसारं कार्यं न आगमिष्यति। भवन्तः विवाहं कुर्वन्तु। मुख्यमन्त्रिणः एतत् वचनं अतीव दुर्भाग्यपूर्णं बाल्यात्मकं च अस्ति। किं मुख्यमन्त्री विस्मृतवान् यत् स्वपक्षस्य प्रत्येकं लघु-बृहत्-नेता प्रतिवर्षं ? लक्षं रोजगारस्य निर्माणस्य घोषणां कुर्वन् प्रत्येकं चतुष्कोणात्, चतुष्पथः च न उद्धोषयति स्म ? किं तेषां नेतारः ५ वर्षेषु राज्यस्य युनां कृते ५ लक्षं कार्याणि न प्रतिज्ञातवन्तः? यदा काङ्ग्रेसः कार्याणि प्रतिज्ञाय मतदानं याचितवान् तदा युनां सर्वकारात् कार्याणि याचयितुम् अधिकारः अस्ति तथा च तेभ्यः कार्याणि प्रदातुं सर्वकारस्य दायित्वम् अस्ति। सः अवदत् यत् मुख्यमन्त्री एतादृशं मनोवृत्तिम् नाङ्गीकुर्यात्, इतः पूर्वमपि दिव्याङ्गैः तस्योपरि अनुचितवक्तव्यस्य आरोपः कृतः अस्ति।

इतिहासलेखनं साहित्यिकी वैज्ञानिकी च प्रक्रिया वर्तते- डॉ. अंकुशः

हिमसंस्कृतवार्ता:- डॉ. राकेश शर्मा

सरदारपटेलविश्वविद्यालयः मंडी इत्यस्य इतिहासविभागेन अतिथिव्याख्यानस्य आयोजनं कृतम्। कार्यक्रमेऽस्मिन् हिमाचलप्रदेशविश्वविद्यालयः शिमला इत्यस्य इतिहासविभागस्य सह आचार्यः डॉ. अंकुश भारद्वाज मुख्यवक्त्रारूपेण उपस्थितः आसन्। अस्मिन् उपलक्ष्ये इतिहासलेखनविषये तेनोक्तं यत् इतिहासलेखनम् एका साहित्यिकी वैज्ञानिकी च प्रक्रिया वर्तते, यत्र इतिहासस्य घटनाः, जनाः, सामाजिकसंरचनाः सांस्कृतिकविकासं च

लिखितरूपे संरक्षितं क्रियते। इयं प्रक्रिया दस्तावेजैः पुरातात्त्विकावशेषैः, मौखिकपरंपराभिः, अन्यसामग्रिभिः च पूर्यते। इतिहासलेखनस्य मुख्यबिंदुः, इतिहासलेखनस्य विभिन्नपविधाश्चापि महोदयेन प्रकाशिताः। आचार्यः ललितकुमार अवस्थी कुलपतिः सरदारपटेलविश्वविद्यालयः मंडी आयोजकेभ्यो शुभकामनाः प्रददन् उक्तवान् यत् एतादृशैः व्याख्यानैः विद्यार्थिनां ज्ञानवर्धनं भवति अपि च, विश्लेषणात्मक- अध्ययनाय ते प्रेरिताः भवन्ति। उपलक्ष्येऽस्मिन् कार्यक्रमसंयोजकः डॉ. राकेशकुमारशर्मा सहायक- आचार्यः इतिहासविभागः मुख्यवक्त्रुः परिचयं कारितवान्, पुस्तकं प्रदाय च तस्य स्वागतम् अकरोत्। सः कार्यक्रमस्य उद्देश्यानि बोधयत्। इतिहासविभागस्य विभागाध्यक्षा, प्रतिकुलपतिः च प्रो अनुपमासिंह उक्तवती यत् इतिहासलेखनस्य उद्देश्यं न केवलं इतिहासस्य वगमनं अपि तु वर्तमानाय भविष्याय चापि उपयोगी वर्तते। अस्मिन् अवसरे सहायक- आचार्यः विकेशकुमारः, कृष्णकुमारः सिमरन, अनिस, पूनम, कविता, करीमा, नितिका, सपना, पूर्णता सहितं प्रथम- तृतीय सत्रयोः छात्राः उपस्थिताः आसन्।

HP Education Department: अधुना राज्यस्य उच्चविद्यालयानाम् एकीकरणाय सर्वकारस्य सज्जता

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। शिक्षामन्त्रिणः आदेशानुसारम् अधुना उच्चशिक्षानिदेशालयेन २४ सितम्बरदिनाङ्के सर्वेषां मण्डलानाम् उपनिदेशकानां आभासीयसभा आहृता। उच्चतरशिक्षानिदेशकस्य अमरजीतशर्मणः पक्षतः सर्वेभ्यः जनपदेभ्यः अस्य विषये पत्रं निर्गतम् अस्ति। एषा सभा प्रातः ११:३० वादने भविष्यति, यस्मिन् सर्वेषां उपनिदेशकानां शिक्षासम्बद्धानां १३ कार्यसूचनानां सूचना दातव्या भविष्यति। विशेषं वस्तु अस्ति यत् राज्यसर्वकारः अधुना उच्चविद्यालयानाम् अपि विलयस्य सज्जतां करोति, यस्मिन् २०, २५ च न्यूनसङ्ख्यायुक्तानां विद्यालयानां विलयः कर्तव्यः अस्ति। विलयात् पूर्वं विद्यालये छात्राणां संख्यायाः विषये आभासीयसमागमे चर्चा भविष्यति। एतेन सह विद्यालयेषु केषां वैकल्पिकविषयाणां आरम्भः कर्तुं शक्यते इति योजना अपि दातव्या भविष्यति। उपनिदेशकेन सह चर्चा भविष्यति यत् षष्ठी कक्षातः १२ कक्षापर्यन्तं जलस्य कूपीवितरणार्थं विद्यालयेषु छात्राणां संख्या कियती अस्ति। विद्यालयस्य दत्तकग्रहणकार्यक्रमः, पुस्तकालयस्य ग्रेडिंग, रेटिंग च अन्ये च महत्त्वपूर्णविषयेषु अस्मिन् सत्रे चर्चा कर्तव्या अस्ति।

अधुना राज्ये जलं निःशुल्कं न प्राप्यते, ग्रामेषु प्रतिमासं देयकं दातव्यं भविष्यति

- अक्टोबरमासस्य प्रथमदिनात् मूल्यानि वर्धन्ते, ग्रामीणक्षेत्रेषु प्रतिमासं प्रतिसंयोजनं १०० रुप्यकाणि गृह्यन्ते।
- २० किलोसेटकपर्यन्तं जलस्य उपयोगेन १९.३० रुप्यकाणि व्ययितानि भविष्यन्ति।
- न्यूनतमं अनुरक्षणशुल्कं ११० रुप्यकाणि भविष्यति, यदि मीटर् क्षतिग्रस्तः भवति तर्हि मासिकं ४४४.०७ रुप्यकाणि शुल्कं स्वीकरिष्यते।

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला।

राज्ये जलस्य, मलनिकासस्य च नूतनं मूल्यं सर्वकारेण

निर्धारितम् अस्ति। अधुना जनाः नूतनदरेण जलं प्राप्नुयुः, संयोजनस्य, परिपालनस्य च कृते अपि धनं दातव्यं भविष्यति। जलशक्तिविभागेन राज्ये अक्टोबरमासस्य प्रथमदिनात् आरभ्य नूतनमूल्यानि कार्यान्वितुं आदेशाः कृताः। ग्रामीणक्षेत्रेषु प्रतिमासं प्रतिसंयोजनं शतरूप्यकाणि सर्वकारः स्वीकरिष्यति। यत् जलशुल्कदरं निर्धारितं तदनुसारं ० तः २० किलोसेटकपर्यन्तं जलस्य उपयोगाय प्रतिकिलोसेटकं १९.३० रुप्यकाणां मूल्यं निर्धारितं भविष्यति। २० तः ३० किलोसेटखपर्यन्तं ३३.२८, ३० किलोसेटकाधिकस्य कृते ५९.९० रुप्यकाणि प्रतिकिलोसेटकं भविष्यति। जलसंयोजने न्यूनतमं अनुरक्षणशुल्कं प्रतिमासं ११० रुप्यकाणि भवति, मीटर् विफलतायाः सन्दर्भे गतत्रयमासस्य औसतबिलं दृश्यते, पुनर्प्राप्तिः च प्रतिमासं ४४४.०७ रुप्यकाणां मूल्यानि भविष्यति। एतानि सर्वाणि मूल्यानि ग्राम्यक्षेत्रेषु गृहीग्राहकानाम् उपरि प्रयुक्तानि सन्ति।

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य लखनऊपरिसरे संस्कृतसम्भाषणशिविरस्योद्घाटनसमारोहः अनुष्ठितः

हिमसंस्कृतवार्ता:

प्रवेशकुमारशुक्लः, लखनऊ।

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य लखनऊपरिसरे शिक्षाशास्त्रविद्याशाखायां लोकभाषा-प्रचारसमितिः एवं केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य लखनऊपरिसरः इत्यनयोः सहयोगेन दशदिवसात्मकसंस्कृत-सम्भाषण-शिविरस्य उद्घाटनसमारोहः आयोजितः। शिक्षाशास्त्रविद्याशाखायाः शाखाध्यक्षायाः आचार्यायाः प्रो० अवनीश अग्रवालमहोदयायाः आध्यक्षेण सामारोहोऽयमनुष्ठितः। अस्मिन् समारोहे केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य शिक्षाशास्त्रविद्याशाखायाः अधिष्ठातारः

आचार्याः प्रो० लोकमान्यमिश्रवर्याः उपस्थिताः आसन्। कार्यक्रमेऽस्मिन् शाखायाः आचार्याः प्रो० देवीप्रसाद द्विवेदीमहोदयाः, प्रो० गणेशशंकर-विद्यार्थीमहोदयाः, डॉ. महेश-कुमारपारीकमहोदयाः, डॉ. ओमप्रकाश-वर्माहोदयाः, डॉ. संध्या त्रिपाठीमहोदयाश्च उपस्थिताः आसन्। संस्कृतसम्भाषणशिविरस्य सञ्चालकाः संयोजकाश्च विद्याशाखायाः सहायकाचार्याः डॉ० रुद्रनारायणनरसिंहमिश्रमहोदयाः शिविरस्य उद्देश्यं लक्ष्यं च स्पष्टं कृतवन्तः। समारोहे अस्मिन् शिक्षाशास्त्रप्रथम-सत्रार्थस्य सर्वे छात्राध्यापकाः छात्राध्यापिकाश्च प्रतिभागं कृतवन्तः।

बडूखरक्षेत्रे भागवत्कथायां वामन-अवतारस्य कथायाः श्रवणं भक्तैः कृतम्

भगवान् विष्णुः वामनावताररूपेण राजा बलिम् उपदिष्टवान् यत् जीवने अभिमानेन, दम्भेन च किमपि न सिद्ध्यति, एतत् धनं क्षणिकं भवति। अतः अस्मिन् जीवने दानं कुरुत। सः अवदत् यत् मनुष्यः तदा एव ईश्वरस्य आशीर्वादं प्राप्नोति यदा सः अहङ्कारः, अभिमानः, द्वेषः, ईर्ष्यादिभ्यः मुक्तः भवति। ईर्ष्यालुः जीवने कदापि प्रगतिम् कर्तुं न शक्नोति। एतादृशेभ्यः जनेभ्यः भगवतः सूर्यात्, वायुनदीभ्यः, मेघेभ्यः, वृक्षेभ्यः इत्यादिभ्यः प्रेरणा ग्रहीतव्याः। सूर्यः सृष्टेः सर्वेभ्यः प्राणिभ्यः स्वप्रकाशं ददाति, वायुः सर्वेभ्यः प्राणिभ्यः जीवनं प्रयच्छति। मेघाः गर्जन्ति वर्षन्ति च लोकहिताय, नद्यः कस्मैचित् अपि न पृच्छन्ति यत् ते किमर्थं स्वजलं पिबन्ति, वृक्षाः च कस्मैचित् अपि न पृच्छन्ति यत् ते किमर्थं फलं उत्कर्षयन्ति, किन्तु स्वार्थी मनुष्याः ईर्ष्याम् अनुभवन्ति। यदि भवन्तः स्वस्य उद्धारं कर्तुम् इच्छन्ति तर्हि दानार्थं स्वजीवनं समर्पयन्तु, यत् भवतः लाभाय भविष्यति। अस्मिन् अवसरे भव्य-चित्रम् अपि बहिः गृहीतम्।

हिमसंस्कृतवार्ता कांगड़ा बडूखर चंद्र शर्मा शास्त्री। प्राचीनशिवमन्दिरस्य बडूखरस्य भागवतकथायाः तृतीये दिने सर्वप्रथमं आचार्यपण्डितराजीन्द्रशास्त्री, सहायककृष्णशास्त्री च व्यासदेवस्य पूजनं कृतवन्तः। तदनन्तरं च आध्यात्मिक गुरु सतीशशास्त्री श्रीमद्भागवतकथायाः महात्म्यं श्रावयन् उक्तवान् यत् भागवतकथायाः श्रवणेन अनेकजन्मनां पापानि नश्यन्ते। सः अवदत् यत्

यागानुष्ठानेषु द्वातृणां कार्याणां विपुलमीमांसैव ब्राह्मणमिदं महनीयमकरोत्।

स्वरूपम्. अस्य द्वितीय-तृतीयाध्याये त्रिवृत्-पञ्चदश-सप्तदशप्रभृतीनां स्तोमविष्टीनां विशदं वर्णनमस्ति। चतुर्थ-पञ्चमाध्याये गवामयनस्य वर्णनमस्ति। यज्ञोऽयं वर्षपर्यन्तं चलति तथा समस्तानां सत्राणां प्रकृतिरस्ति। षष्ठाध्यायादारभ्य द्वादशाध्यायपर्यन्तं तथा द्वितीयाध्यायेऽपि ज्योतिष्टोम-उक्थ्य-अतिरात्रादियागानां वर्णनमस्ति। यज्ञोऽयम् एकाहस्य आहीनस्य च प्रकृतिः भवति। षष्ठाध्याये ज्योतिष्टोमस्योत्पत्तिः, उद्गात्रा औदुम्बरीशाखायाः स्थापना तथा द्रोणकलशस्य स्थापनायाः वर्णनं कृतमस्ति। सप्तमखण्डस्य षष्ठ-सप्तमाध्यायादारभ्य सप्तमस्य द्वितीयखण्डपर्यन्तं प्रातःसवनस्य माध्यन्दिनसवनस्य च वर्णनमस्ति। वर्णनेऽस्मिन् रथ्यन्तर-बहुत-

नौधसकालेयादिसामानां विस्तृतं विवरणमस्ति। अष्टमस्य शेषखण्डादारभ्य नवमाध्यायपर्यन्तं सायनसवनस्य तथा सायंकालिकपूजायाः विधानमस्ति। दशमाध्यायादारभ्य पञ्चदशाध्यायपर्यन्तं द्वादशाहयागानां विधानमस्ति। अस्मिन् विधाने क्रमशः प्रथमदिनादारभ्य दशमदिनपर्यन्तस्य विधानस्य तथा विविधानां साम्नां विशिष्टं वर्णनमस्ति। षोडशाध्यायादारभ्य उनविंशतितमाध्यायपर्यन्तं नानाविधस्य एकाहयागानां विवरणमस्ति। विंशतितमाध्यायाद् द्वाविंशतितमाध्यायपर्यन्तम् अहीनयागानां वर्णनमस्ति। अस्मिन् यागे वर्णत्रयाणामधिकारोऽस्ति। दक्षिणा भवति, अन्ते अतिरात्रसंस्था भवति तथा अनेकयजमानकर्तृको यागो भवति— 'त्रैवर्णिकाधिकारिकः सदक्षिणोऽतिरात्रसंस्थाकः, एकद्वित्रिचतुराद्यनेक-यजमान-कर्तृकः सोमयागोऽहीनः ॥'

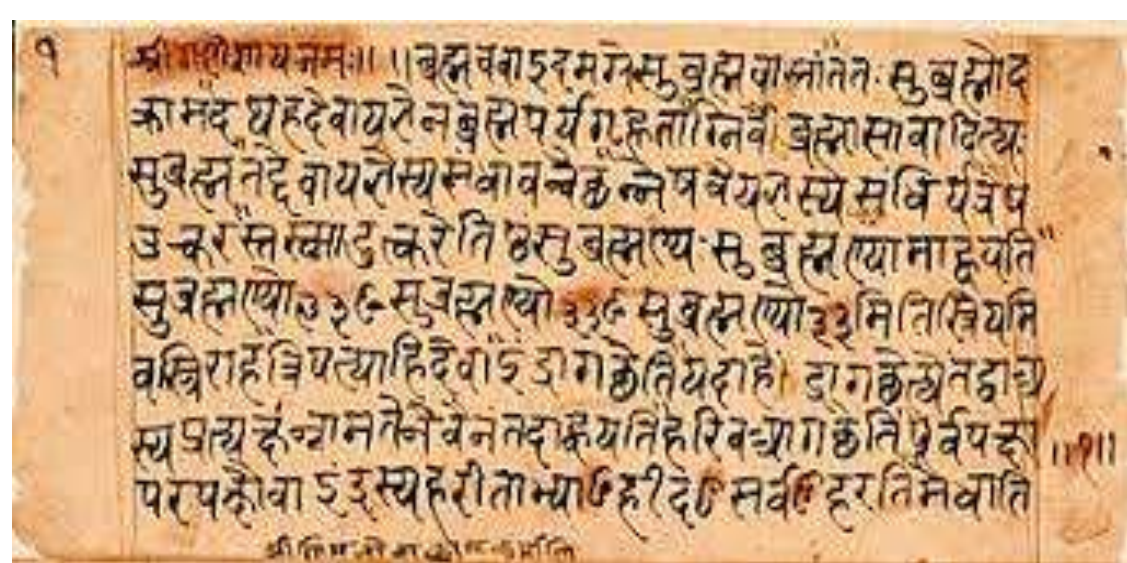
त्रयोविंशत्यध्यायादारभ्य पञ्चविंशत्यध्यायपर्यन्तं सत्राणां वर्णनमस्ति। सत्रस्य लक्षणमस्ति—'ब्राह्मणकर्तृकोऽदक्षिणा उभयतोऽतिरात्रसंस्थाकः सोमयागविशेषः सत्रम् ॥' सत्रे आहिताग्न्यग्निष्टोमसंस्थायाः सम्पादकत्वस्य न्यूनातिन्यूनं सप्तदश तथा अधिकादधिकं चतुर्विंशतितमाः अधिकारिणो भवन्ति। सर्वे यजमानाः भवन्ति। अतः सत्र-जन्यफलानि सर्वान् समानरूपेणैव प्राप्यन्ते। यागेऽस्मिन् दक्षिणा न भवति। यत्र सर्वे यजमानाः भवन्ति, तत्र सप्तदशतमाधिकारिपक्षे एकः गृहपतिः कथ्यते, अवशिष्टषोडशाः ब्रह्मादीनां कार्यं कुर्वन्ति। चतुर्विंशत्यधिकारिपक्षे अष्टौ गृहपतिर्भवेयुः तथा षोडश ऋत्विगादीनां कार्यं कुर्वन्ति। अस्मिन्नेवाध्याये त्रयोदशदिवसाभ्यन्तरे समाप्य यज्ञादारभ्य सहस्रसंवत्सरसमाप्यसत्रस्य विशदं विवेचनमस्ति।

मेलिता ही अत्र प्रेम जीवे कदा कदा

(Sanskrit version of Hindi film song- मिलती है जिन्दगी में मोहब्बत कभी कभी")

मेलिता ही अत्र प्रेम/प्रीतिः जीवे कदा कदा
मेलिता ही अत्र प्रेम जीवे कदा कदा
मेलिता ही अत्र प्रेम जीवे कदा कदा
भविता इहापि प्रेमिणः करुणा कदा कदा
भविता इहापि प्रेमिणः करुणा कदा कदा -- (००)
हीत्वा मुखं न सारय दृशो मे प्राश्निके
हीत्वा मुखं न सारय दृशो मे प्राश्निके
आयाति हा विडम्बना ईदृग् कदा कदा
आयाति हा विडम्बना ईदृग् कदा कदा
मेलिता ही अत्र प्रीतिः जीवे कदा कदा --- (०१)
मिलितौ न ही सदैव वासन्तिकावृतू
मिलितौ न ही सदैव वासन्तिकावृतू
आयात्ययं हि सङ्गमो जीवे कदा कदा
आयात्ययं हि सङ्गमो जीवे कदा कदा
मेलिता ही अत्र प्रेम जीवे कदा कदा --- (०२)
ऐकान्तिके न स्याद्वा प्रीता/याता तारुण्यता
ऐकान्तिके न स्याद्वा प्रीता/याता तारुण्यता
आवश्यकं नु कस्या ही साह्यं कदा कदा
आवश्यकं नु कस्या ही साह्यं कदा कदा
मेलिता ही अत्र प्रेम जीवे कदा कदा --- (०३)
लुम्पावहे पुनः ना जगतो हि जङ्गमे
लुम्पावहे पुनः ना जगतो हि जङ्गमे
मेलिता ईहा नौ सङ्गता, सापि/ कुत्र कदा कदा
भविता इहापि प्रेमिणः करुणा कदा कदा
मेलिता ही अत्र प्रेम जीवे कदा कदा
मेलिता ही अत्र प्रेम जीवे कदा कदा --- (०४)
रचयिता - डॉ. रुरुकुमारमहापात्रः (अध्यापकः)
राष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, तिरुपति:

।। ताण्डयब्राह्मणम् ।।

ताण्डयब्राह्मणम् उत ताण्डयपञ्चविंशब्राह्मणं सामवेदस्य प्रधानब्राह्मणमिदमस्ति। ताण्डिशाखातः सम्बद्धमिदं ब्राह्मणमस्ति। ब्राह्मणमिदं पञ्चविंशतिः अध्यायेषु विभक्तमस्ति, तेन पञ्चविंशानाम्ना तथा विशालकायत्वेन महाब्राह्मणनाम्ना ख्यातमस्ति।

पहाड़ी गल्लां हिमसंस्कृतवार्ता:

पगडंडी हुण बणी गई सड़क

पगडंडी हुण बणी गई सड़क
घर बनी गए हुण सारे मकान
माला ते बिना गोहड खाली
भूली गया बलदां जो करसान

लगदियां नलवाड़ियां जगह जगह
माल पशु कोई नजर नी औदे
पूजणे खातर बी कोई बलद
इतखा उतखा ते पकड़ी ने ल्यौन्दे

सरुवां अलसी तारामीरा
कोई नी हुण बाहन्दा
दुकानां ते ई खरोददे सारे नकली
तेल बलदां कने ई चलदा था
तेलिये रा कोल्हू
निकलदा था सरुवां तारामीरा कने
अलसिया रा तेल

किसजो बोलिये क्या करिए
सिखणे जो नियां कोई बी त्यार
मुकी गए स्याणे किनिये नी सिक्खे
लुप्त हुई गए सै पुराणे कारोबार

चेलेयां कने चलंगी चली गई
बैदां कने चली गई बंदगी पईगी स्वाह
नब्ज देखी कने बीमारी दसणी
विष झाड़ने वाले नी रये सै डलयाह

पाणी नी रहया नालयां खड्डुं
उजड़ी गए सै घराट
आयरन निहालियां बी खत्म
बणदे थे जित्थी कुहाड़ू किलणु कने दराट

बेरोजगारी ताई बदी
तांजे अपने पुशतैनी कम्म करी ते बन्द
बेहले घुमदे कम्म नी कोई करना
बिना कम्मा ते लयादे नन्द

**रवींद्र कुमार शर्मा, घुमारवीं
जिला बिलासपुर हि प्र**